

Näringslivsutveckling inom Leader

Inriktningen av landsbygdsprogrammet har ett tydligt fokus på åtgärder som främjar företagande, tillväxt och sysselsättning på landsbygden och som stärker lantbrukets och landsbygdsföretagens konkurrensförmåga, ekonomiska bärkraft och omställningen till ett hållbart samhälle och naturresursutnyttjande.

Leader främjar ett effektivt genomförande av landsbygdsprogrammet genom det mervärde som följer av lokal förankring, inflytande och samarbete.

Inom Leader kan endast projektstöd ges. LAG kan genom sina strategier stötta innovationer, sysselsättning och generellt bättre villkor för lokala företag, genom att ge stöd till projekt som leder till förbättrade förutsättningar för berörda företag genom t.ex. ökad försäljning som ett resultat av bättre samverkan eller att undanröja gemensamma hinder för utveckling.

Stöd som endast gynnar ingående företag, s.k. direkt företagsstöd, kan däremot inte ingå i Leader.

Formella utgångspunkter

- Leader får inte lämna stöd direkt till enskilda företag enligt det svenska landsbygdsprogrammet (avsnitt 5.6.3 Beskrivning av åtgärden).
- Stöd får inte lämnas till företag endast för utveckling av den egna verksamheten. Projekten skall bidra till att resultatet sprids till flera aktörer. Detta regleras i den svenska landsbygdsförordningen (SFS 2007:481, 7 kap. 1 § och 2 §).
- Kommun- eller landstingsmedel får inte subventionera företag (kommunallagen SFS 1991:900, 2 kap. 8 §).
- Offentligt stöd till företag eller någon kommersiell verksamhet får under en treårsperiod inte överstiga 200 000 euro (Kommissionens förordning (EG) 1998/2006).
- EU:s femårsregel ska alltid beaktas vid samtliga överlåtelser eller försäljningar om investeringar ingår som finansierats inom landsbygdsprogrammet (EG 1698/2005, artikel 72).

1. Förutsättningar för projektstöd inom Leader:

- A. Stöd inom Leader kan endast avse projektstöd. Projektstöd kan inte lämnas till enskilda företag endast för utveckling av den egna verksamheten. Det gäller även om företagen inte är utpekade i förväg.
- B. Resultatet ska vara av intresse för fler än deltagande företag i projektet. Denna bedömning görs från fall till fall av LAG.
- C. Projektet ska bidra till att resultatet aktivt sprids till flera aktörer. Tillvägagångssätt skall framgå av projektplanen. LAG ska följa upp att så har skett. Alla slutrapporter från projekten publiceras i Jordbruksverkets projektdatabas.

Är projektet till nytta för fler än ingående företag?

Projektstöd inom Leader ska vara till nytta för fler än ingående företag. Definiera gärna målgrupper utöver stödmottagaren. Det kan t.ex. vara projekt där man skapar förbättrade förutsättningar för näringslivet eller som undanröjer hinder för en gynnsam utveckling. Det kan också vara nätverksskapande aktiviteter, gemensamma kompetensinsatser eller där företag tillsammans med t.ex. föreningar eller kommun skapar nya tjänster eller produkter i syfte att profilera området.

Om projektet är så snävt att det i stort sett bara direkt gynnar ett fåtal företag måste det finnas något annat betydande mervärde i projektet som kommer flera till del för att projektstöd ska kunna ges.

En privatperson som har ett företag kan endast beviljas stöd för projekt som har ett vidare syfte än att endast främja personens egna företag (Svenska Landsbygdsprogrammet avsnitt 5.6.3 Genomförande av lokala utvecklingsstrategier). I relevanta fall ska statsstödsreglerna uppfyllas.

Det är inte avgörande vem som är sökande, utan vad målet och syftet är med projektet och vem som gynnas. Det är tänkbart att en företagsägare är stödmottagare i ett projektstöd inom Leader, om reglerna i övrigt är uppfyllda.

Bidrar projektet till att resultatet sprids till fler?

När vissa företag gynnas genom ett projekt ska det därför framgå tydligt, som en separat del av beslutsmotiveringen, hur resultatet sprids till fler och hur fördelarna med stödet når flera än den eller de som söker stödet. Projektet ska, lämpligen i slutrapporten, redovisa att detta skett och på vilket sätt. Om fördelarna med stödet faller ut först efter projekttiden ska en redogörelse ändå lämnas. Det är viktigt att LAG kontrollerar att detta redovisats tydligt av projektet.

Prövning av ansökan mot projektstöd

För att kunna avgöra om ett projekt faller inom ramen för projektstöd, stäm av mot kriterierna för projektstöd inom Leader (punkt 1, A till C), som ska vara uppfyllda. Om de inte är uppfyllda kan det istället bli aktuellt med företagsstöd inom t.ex. axel 3.

Om ansökan bedöms vara ett projektstöd beakta punkterna 2 till 6 nedan.

2. Kommunallagen

Kommunallagen tillåter inte att kommun- eller landstingsmedel subventionerar företag. Lagen är mycket tydlig i detta avseende. Leaderprojekt som till viss del gynnar specifika privata företag, men ändå uppfyller kriterierna för projektstöd, kan därför behöva genomföras utan sådan offentlig medfinansiering.

LAG kan besluta om projekt utan lokal offentlig medfinansiering. LAG får då lägga till motsvarande belopp i ”extra” offentlig medfinansiering i andra slags projekt så att den sammantagna nivån av offentlig medfinansiering upprätthålls på LAG-nivå (30 % av total offentlig finansiering). Den lokala offentliga medfinansieringen i ett projekt bör dock aldrig överstiga 60 % av den totala offentliga finansieringen. Det skulle innebära att de EU-medel som är avsedda för Sverige minskar.

3. Investeringar i projekt

A. Investeringar får inte tillfalla företag

Reglerna innebär att eventuella investeringar inom projekt inte kan tillfalla privata företag. Möjligen kan det ske om det är mycket tydligt att syftet och nyttan med en sådan investering inte gynnar det ägande företaget i nämvärd omfattning, utan mer generellt gynnar visst företagande eller har ett allmännyttigt syfte och gynnar ett stort antal aktörer eller inte specifikt utpekade företag.

Exempel på ett godkänt projekt kan vara en upprustning/anpassning av lokaler/byggnad i syfte gynna besöksfrekvens och service i området, samordna viss näring och skapa attraktiva försäljnings- eller utvecklingsmöjligheter för nya företag inom t.ex. hantverk eller småskalig livsmedelsförädling. Byggnaden kan ägas av ett företag men projektet ska inkludera ett avtal om hyressättningen (minst 5 år) där värdet av projektets investering främjar projektets vidare syften. Om inflyttande företag då subventioneras genom en icke marknadsmässig hyra, kan dock inte kommunal medfinansiering ingå.

B. Femårsregeln – investeringar används enligt samma ändamål i fem år

Den s.k. femårsregeln innebär att det ska finnas en långsiktighet med verksamhet som är kopplad till en investering inom ett projekt, och att syftet är att den ska användas för samma ändamål i fem år efter beslutet om stöd. Eventuella avtal kan behöva upprättas i projektet för att säkerställa detta.

Återbetalning av hela eller delar av stödet kan bli aktuellt om verksamhet som är kopplad till investeringen flyttar eller upphör inom fem år (från dagen för beslutet om stöd) *och*

- investeringen används för annat ändamål än det avsedda eller
- ändras i betydande omfattning eller
- stödmottagaren eller annan part får en otillbörlig förmån.

Detsamma gäller om en investering i infrastruktur byter ägare.

Om ett företag tar över verksamhet eller investeringar från ett projekt, inom fem år från länsstyrelsens beslut om stöd, måste ersättningen från företaget vara

marknadsmässig vilket ska kunna styrkas. EU:s femårsregel ska alltid beaktas vid samtliga överlåtelser eller försäljningar av investeringar som finansierats inom landsbygdsprogrammet (EG 1698/2005, artikel 72).

En projektfinansierad verksamhet/investering får inte heller hyras ut till ett företag under marknadsmässig hyra, vilket generellt betraktas som en subvention till företaget som inte får ske inom femårsperioden.

Även då dessa fall av subvention av företag (icke marknadsmässig prissättning) skulle ske efter femårsperioden, strider det mot kommunallagen om kommunala medel medfinansierat projektet.

4. Statsstödsregler

EU:s statsstödsregler sätter gränser för offentligt stöd till företag (i vid bemärkelse) eller viss produktion eller viss bransch. En grund för regelverket om statsstöd är att offentliga medel inte får inverka skadligt på konkurrensen.

4.1 Huvudregel

Huvudregeln som berör Leader innebär att stöd inkl. all offentlig medfinansiering som beslutas eller tillförs ett företag eller någon kommersiell verksamhet inom en treårsperiod högst får uppgå till ca 1 800 000 kr, så kallat försumbart stöd (även kallat ”de minimis”). **Observera**, att då inräknas all offentlig finansiering som beslutats statligt eller inom olika EU-program inom treårsperioden (tre taxeringsår). Regeln gäller även kommersiell verksamhet inom t.ex. ideella föreningar och kommuner. Taket gäller sammantaget för alla företag inom en koncern.

Om de minimis-reglerna följs innebär det att stödet anses vara så litet att det inte medför någon konkurrensnedvridning och därmed faller de utanför statsstödsproblematiken. Och någon ytterligare konkurrensbedömning behöver inte göras. Det finns också en stor osäkerhet i att göra konkurrensbedömningar. Vidare så har forskning visat att företagskluster kan vara en positiv drivkraft för en region.

4.2 Undantag från reglerna om statsstöd

Det finns andra undantag då offentligt stöd inte betraktas som statsstöd och därmed kan beslutas utan att beakta ovanstående.

- En insats av allmänt intresse som främjar landsbygdsutveckling, dvs. allmänt hållet främjande av bygd eller företagande som inte innebär saluförande av varor eller tjänster. D.v.s. allmänt näringslivsfrämjande åtgärder som inte gynnar enskilda företag eller avgränsade grupper av företag. Exempel kan vara övergripande studier för att identifiera eller utveckla nya marknader för företag i området eller förberedande insatser för samverkansprojekt som t.ex. studier för att undersöka möjligheterna att skapa nätverk mellan företag.
- Stöd till jordbruksverksamhet (primärproduktion och förädling där slutprodukten klassas som jordbruksprodukt).

4.3 Ideella föreningar/Allmännyttiga aktörer

Statsstödsreglerna gäller på samma sätt projekt som drivs (ägs) av ideell förening med stöd som helt eller delvis gynnar kommersiell eller intäktbringande verksamhet. Om syftet med kommersiell verksamhet, inom ideell förening eller annan tydligt allmännyttig aktör, kommer många privatpersoner till del kan stöd beviljas, även till hårda investeringar. Det gäller också om syftet främjar något annat allmännyttigt mål som ryms inom programmet.

Den andel av den totala offentliga finansieringen som går till kommersiell eller intäktbringande verksamhet får vara högst ca 1 800 000 kr. Om ett högre belopp i offentliga medel beslutas till ett projekt ska det framgå tydligt av beslutet eller i bilaga hur mycket som går till intäktbringande verksamhet respektive övrig verksamhet. Denna uppdelning av kostnader ska också framgå tydligt av projektredovisningen som sparas i LAG-gruppens projektakt. Det kan behöva regleras i beslutet om projektet hur mycket som högst får användas till den intäktbringande delen.

Om maximalt offentligt stöd beslutats kan ytterligare medel inte beslutas genom omprövning vilket projektet bör göras medvetet om. Maximalt offentligt stöd gäller inom treårsperioden, men endast det offentliga stöd föreningen beviljats för intäktbringande verksamhet och således inte årliga driftstöd etc.

Möjliga projektstöd inom Leader:

Nedan anges några exempel för att konkretisera hur tolkningarna av regelverket bör göras. Dessa är typexempel, men alla projekt är unika och omständigheterna olika från fall till fall.

Exempel 1a. Ridled

Tre hästföretagare tillsammans med föreningar och kommunen vill starta ett samarbete kring en ridled, där de söker stöd för kostnader för marknadsföring, röjning, skyltar, grus och nätverksträffar. Föreningar och företagare medfinansierar med ideell tid, material och kontant medfinansiering.

Kommentar: Nyttan kommer fler till del i form av en samverkan kring områdets outnyttjade markresurser och fler besökare som gynnar orternas företag och föreningar (hembyggsföreningarnas sevärdheter m.m.). Investeringen (grus, skyltar m.m.) är inte specifik för de ingående företagen utan för leden som helhet som det finns ett gemensamt intresse för (allmännyttigt). Det finns en god uppslutning (underifrånperspektiv) till idén från föreningar och folk i bygden.

Exempel 2a. Gemensam turistbroschyr

Framtagning av gemensam turistbroschyr för ett område där företagare, föreningar och kommun profilerar områdets tillgångar, på ett sätt som inte gjorts tidigare. Privat finansieringen består av ideell tid och medfinansiering från medverkande företag och föreningar.

Kommentar: Öppet för de som vill delta i projektet och det finns ett mervärde i att man tar ett gemensamt grepp kring områdets turistutveckling, vilket kan leda till en attraktivare bygd och ett mer konkurrenskraftigt näringsliv.

Exempel 3a. Småskalig charktillverkning, ökad förädling

Några företagare söker stöd för att anordna nätverksaktiviteter bl.a. studiebesök som kompetenshöjande insatser samt framtagning och testning av nya produkter. Projektet vänder sig till alla köttproducenter i området i syfte att få till stånd en ökad förädling.

Kommentar: Det är inte endast några få ingående företag som gynnas. Projektet kommer att arbeta för att sprida resultatet till fler producenter. Om de vill gå vidare och utveckla produkter där de inte vill sprida resultatet, kan de söka stöd för den delen direkt till länsstyrelsen inom samarbetsåtgärden (åtgärd 124, avsnitt 5.3.5 landsbygdsprogrammet).

Exempel 4a, Guideutbildning

Stöd till att anordna guideutbildning för att få fler lokala guider. Området har flera intressanta sevärdheter och rik historia som behöver lyftas fram. Projektet har kostnader för nätverksträffar, föreläsare, studiebesök m.m.

Kommentar: Fler lokala guider kan leda till att området får fler produkter, besökare och mer att erbjuda, vilket ökar konkurrenskraften. Det är inte bara guiderna som gynnas av insatsen. Utbildningen anordnas inte inom ordinarie gymnasie- eller högskoleverksamhet.

Exempel 5. Musikfestival

En förening söker stöd för att kunna starta igång en årlig musikfestival för att locka besökare och att framöver få mer intäkter för bygdens

ungdomsverksamhet. De avser att köpa in tält och utrustning, samt kostnader för marknadsföring första året.

Kommentar: Stöd till föreningar för kommersiell verksamhet som är allmännyttig kan få projektstöd. Observera dock att alla intäkter som hör till projektet måste redovisas.

Exempel 6. Effektivare ekologisk vallodling

En lantbruksskola och JTI vill tillsammans med ett lokalt företag utveckla en ny typ av ytmyllningsaggregat för flytgödsel i växande vall. Det kan bli en ny produkt för företaget men också för fler maskintillverkningsföretag, då det inte går att patentera aggregatet. Med denna nya typ av aggregat kan ekologisk vallproduktion bli effektivare.

Kommentar: Resultatet av projektet kan leda till att färre mjölkgårdar i området tvingas lägga ner, minskat kväveläckage samt effektivare och mer ekologisk produktion. Det ingående maskinföretaget kommer att gynnas, men det nya aggregatet kommer att kunna kopieras av andra maskintillverkare. Nydanande projekt som kan bereda väg för en gynnsam hållbar utveckling för ekologisk vallodling och mjölkproduktionen i området. Möjlighet finns också att söka stöd direkt till länsstyrelsen inom samarbetsåtgärden (åtgärd 124)

Projektstöd som *inte* är möjliga inom Leader:

Sökande kan istället hänvisas till företagsstöd.

Exempel 1b. Ridled

Tre hästföretagare vill starta ett samarbete kring en ridled i ett skogsområde, där de söker stöd för kostnader för marknadsföring (gemensam hemsida), röjning, skyltar, grus, arbetsinsatser. Det finns inte något vidare samarbete med, eller uttalat intresse från fler aktörer i området.

Kommentar: Nyttan tillfaller huvudsakligen de tre företagen och syftet är främst att främja deras egen utveckling. Projektplanen beskriver inte hur fler gynnas av den tänkta ridleden.

Exempel 2b, Marknadsföring sparrisodlare

Tre sparrisodlare i området vill göra en gemensam broschyr med presentation av deras företag och produkter.

Kommentar: Inget vidare syfte finns beskrivet än att marknadsföra de tre företagen. Nyttan kommer inte fler till del än de ingående företagen.

Exempel 3b. Småskalig charktillverkning, ökad förädling

Utveckling av småskalig charkförädling. En företagare med gårdsbutik söker stöd för att köpa in en rök för rökning av kött och charkprodukter. Denna ska även nyttjas av fler köttproducenter i området, för att stimulera ökad förädling.

Kommentar: P.g.a. att kostnaderna avser investering som tillfaller företagaren är det inte projektstöd. Nyttan tillfaller de ingående företagen.

Exempel 4b. Datautbildning

Några företagare söker gemensamt stöd för att gå en datautbildning och lära sig att bygga sina egna hemsidor.

Kommentar: Nyttan tillfaller de ingående företagen. Det finns inga fler målgrupper och inget vidare syfte med insatsen.

Följande punkter ska vara uppfyllda för att projektet ska kunna betraktas som projektstöd inom Leader:

Se vidare förklaring kopplat till varje punkt i dokumentet.

	Checkpunkter	OK
1	<p>A. Stöd inom Leader kan endast avse projektstöd. Projektet får inte endast utveckla det ingående företags egna verksamhet. En privatperson som har ett företag kan endast beviljas stöd för projekt som har ett vidare syfte än att endast främja personens egna företag.</p>	
	<p>B. Resultatet är av intresse och till nytta för fler än ett fåtal ingående företag.</p>	
	<p>C. Projektet bidrar till att resultat aktivt sprids till fler.</p>	
3	<p>Investeringar i projekt A. Eventuella investeringar får inte tillfalla privata företag. Undantag kan dock göras i de fall att investeringen inte gynnar det ägande företaget i nämvärd omfattning</p>	
	<p>B. Femårsregeln Verksamhet som är kopplad till eventuell investering i projektet, kommer att användas för samma ändamål i fem år efter beslutet om stöd.</p>	
4	<p>Statsstödsregeln - stöd över 1 800 000 kr får inte ges till företag <i>eller kommersiell verksamhet</i> inom en treårsperiod. Gäller även stöd till intäktbringande verksamhet i föreningar, som inte är av allmännyttigt intresse. Undantag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En insats av allmänt intresse som främjar landsbygdsutveckling, och som inte innebär saluförande av varor och tjänster. • Stöd till jordbruksverksamhet 	
	<p>Kom ihåg!</p>	
2	<p>Kommunallagen Om företag gynnas inom ramen för projektstöd, undantas kommunal medfinansiering från projektet.</p>	